

Suomalaiset pioniaarteet taimistotuotantoon

Merja Hartikainen, Saara Tuohimetsä, Pirjo Tanhuanpää, Sirkka Juhanoja

Suurin osa Suomessa myytävistä pioneista on kiinanpioneja (*Paeonia lactiflora*). Taimistoille suunnatun kyselyn (2021) mukaan asiakkaat ovat kiinnostuneita myös vuori-, tilli-, kuolan-, kartano- ja tarhapionista.

Luke on tutkinut suomalaisten vanhojen ja jo harvinaistuneiden pionilajien kasviperintöä monialaisesti vuodesta 2018. Kansalaisilta kerättiin näytteitä vuori- (*Paeonia officinalis*), kuolan- (*P. anomala*), tilli- (*P. tenuifolia*), kartano- (*P. x hybrida*), juhannus- (*P. 'Nordic Paradox'*) ja tarhapionista (*P. x festiva*) DNA-tutkimukseen ja kantavertailukokeeseen.

Tutkimusta pionilajeilla ja taimistoyhteistyötä

Taimistoilla on ollut saatavilla vanhoina suomalaisina kantoina jonkin verran kartano-, kuolan- ja juhannuspionia sekä *P. mollis*-nimellä myytyä vuoripionia. Taimistot toivoivat saavansa suomalaisina kantoina myyntiin etenkin tilli-, kuolan- ja juhannuspionia. Näiden kasvien toivottiin olevan talven- ja taudinkestäviä, kukinnaltaan näyttäviä ja helposti lisättäviä. Pionituotannon haasteiksi arvioitiin lisäysaineiston heikko saatavuus Suomessa, kasvullisesti lisättävien pionien hidaskasvuisuus ja joidenkin lajien tautiherkkyys.

Pionien geneettinen, morfologinen ja fenologinen monimuotoisuus on tutkittu, tautien esiintyvyyttä havainnoitu sekä kasvien viljelyhistoriatietoa kerätty ja arvioitu. Geneettisessä tutkimuksessa käytettiin 18 mikrosatelliittia, joilla eri pionilajit erottuivat hyvin omiksi ryhmikseen. Usein siemenestä lisätty kuolanpioni oli aineistossa sekä geneettisesti että morfologisesti monimuotoisin. Kantavertailukokeessa pioneista löydettiin kiinnostavia pitkään Suomessa viljeltyjä kasvikantoja. Tutkimukseen saatu monimuotoinen vuoripioni, ja erityisesti sen kerrottukukkainen muoto lienee Suomessa harvinaisuus. Juhannuspioni oli tutkimuksessa varsin hyvin edustettuna.

Kuva 1. Tutkimuksen kantavalintakokeiden tuloksena pioneista on valittu monimuotoisimmat ja käyttöarvoltaan arvokkaimmat pionikannat geenivarakokoelmaan. Valintaa tehtäessä kiinnitettiin huomiota paitsi kasvien biologisiin ominaisuuksiin myös niiden viljelyhistoriaan. Tarhapioni.

Kuva 2. Juhannuspionin kukkamuodoltaan toisistaan poikkeavia elinvoimaisia vanhoja kantoja löydettiin. Myös kartano- ja kuolanpionista löytyi uusia, käyttöarvoltaan hyviä tyyppejä.

Kantavertailukokeissa löydettiin kiinnostavia pitkään Suomessa viljeltyjä kasvikantoja, jollaisia ei taimistoilla ole ennestään myytävänä, kuten tillipionin kerrottukukkainen muoto, jota Suomessa tiedetään viljellyn 1900-luvun alkupuolella.